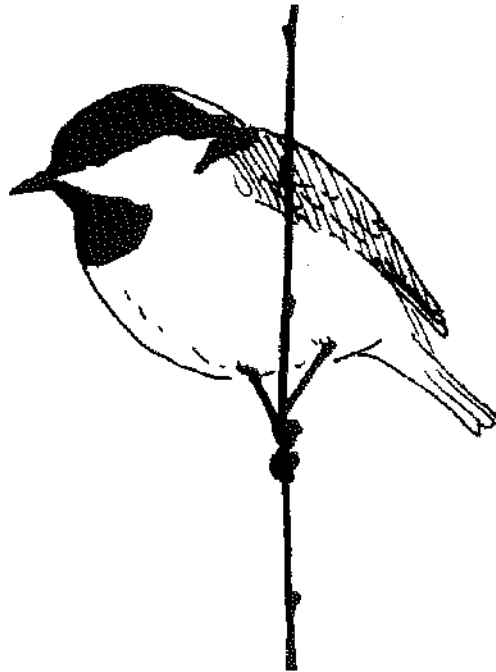

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Nestkastverslag 2002

*GOOISE NESTKASTBEWONERS
IN 2002*

SUBGROEP NESTKASTEN

A.C. Driessen

Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken

Hilversum, 2002 Uitgave 133.

© Copyright 2002 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken.

Inhoudsopgave

	pagina
Het weer in het broedseizoen	1,2
Gecontroleerde terreinen	3
Nestkasttypen	4
Broedgegevens per soort	5 t-m 8
Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen	9
Ringgegevens	9
Dode adulte vogels	9
Aangetroffen insecten	10
Avondcontroles	10
Aangetroffen zoogdieren	11
Persbericht	12
Bijzonderheden	13
Plunderingen en vernielingen	13
Dankwoord	14

Het weer in het broedseizoen

Februari 2002

De laatste maand van de winter was op een na de zachtste februari in ruim honderd jaar. De gemiddelde temperatuur was 7,1 graden terwijl 3,0 graden tegenwoordig normaal is. Het zachte weer bracht ook veel regen: gemiddeld over het land 127 mm tegen 47 normaal. Op liefst vijf dagen viel landelijk gemiddeld meer dan 10 mm. Ondanks de regen zag de zon toch vaak kans door de wolken te breken. Gemiddeld over het land werd 105 uur zon geregistreerd tegen 78 als norm. Er stond veel wind. Op zes dagen stormde het met een windkracht 9. Op 21 dagen kwam het tot zware windstoten.

Maart 2002

Zeer zonnig was het in maart. De eerste lentemaand leverde gemiddeld over het land liefst 166 uur zon op, terwijl 115 uur normaal is. Vooral de laatste decade was bijzonder zonnig; op verschillende dagen scheen de zon zolang als mogelijk is, voor eind maart is dat ruim 10 uur per dag. Bovendien was de maand ook zeer zacht. Toch kende de maand enkele koude tijdvakken en op acht dagen (normaal negen) daalde de temperatuur onder het vriespunt. Veel neerslag viel er deze maand niet: gemiddeld over het land 38 mm tegen 65 mm normaal. Onstuimig was het 9 maart toen het aan de kust in de namiddag en avond stormde met een zware storm, windkracht 10. Tot ver landinwaarts kwamen windstoten voor met snelheden van meer dan 100 km/uur.

April 2002

De maand april begon heel fraai met zon en warmte, maar de laatste dagen waren herfstachtig met flinke buien, storm aan zee en windstoten van meer dan 100 km/ uur. Het zachte weer overheerste echter waardoor deze maand een graad warmer was dan gemiddeld. Het KNMI berekende een gemiddelde van 9,3 graden. Al op 2 april steeg de temperatuur tot boven 20 graden en zowel toen als op 24 april werden lokaal temperatuur van 22 graden gemeten. Aan vorst ontbrak het echter ook niet: het vror op drie dagen, tegen vier normaal. Het meest opmerkelijk waren echter de vele uren zon. Alleen al de eerste tien dagen leverden 106 uren zon op. Normaal (gemiddeld 1971-2000) schijnt de zon in de hele maand 158 uur, nu kwam De Bilt uit op 197 uur. Het grootste deel van de maand was zeer droog; pas vanaf 25 april begon het weer flink te regenen. De droogte was al op 23 maart begonnen en vooral de eerste tien dagen van april droogde de natuur door het zeer zonnige weer sterk uit. De laatste dagen van april leverden veel regen op

MEI 2002

Met een gemiddelde temperatuur van 13,4 °C tegen normaal 12,7 °C was mei warm. Gedurende de eerste dagen van de maand en het tijdvak vanaf de 25e lag de temperatuur meest rond of iets onder het langjarige gemiddelde. Gemiddeld over het land scheen de zon 196 uren tegen normaal 209 uren. Daarmee was de maand aan de sombere kant. Vooral aan het begin van de maand was de zon maar weinig te zien, op sommige plaatsen de eerste vijf dagen in totaal zelfs minder dan 10 uren. Op 16 en 17 mei konden we genieten van zeer zonnig weer met gemiddeld over het land op beide dagen ruim 12 uren zonschijn. Het zonnigst was het deze maand aan de westkust. In De Bilt scheen de zon 195 uren tegen normaal 204 uren. Op vijf dagen scheen de zon er in het geheel niet; normaal is dat op drie dagen het geval. Landelijk gemiddeld was de maand met 41 mm neerslag tegen normaal 57 mm droog.

JUNI 2002

Met een gemiddelde temperatuur van 16,5 °C was juni warm. Opvallend was het sterk wisselende karakter van het weer waarbij een langere periode met stabiel zomers weer ontbrak. Vaak lag de temperatuur wel op een aangenaam niveau.

Gemiddeld over Nederland scheen de zon deze maand 198 uren. Het meest scheen de zon in het westelijke kustgebied. In Den Helder werden 216 uren zon geregistreerd. Veel somberder was het in het noordoosten.

In De Bilt werden 194 uren zon geregistreerd terwijl de zon daar normaal 187 uren schijnt. Zonloze dagen kwamen er deze maand niet voor; normaal zien we de zon op drie dagen niet. 1, 2, 17 en 24 juni waren landelijk gezien zeer zonnige dagen met op iedere dag 13 uren zon of meer.

Beestenweer

Dieren reageren op veranderingen in het weer waar wij mensen, als we geen meetinstrumenten gebruiken, geen weet van hebben. Weerprikkels voor dieren zijn veranderingen in vochtigheid, temperatuur, luchtdruk, wind en onweer. Als er ander weer op komst is veranderen deze grootheden vaak tevoren, zodat uit het gedrag van dieren soms een primitieve weersvoorspelling kan worden afgeleid. De dieren nemen hun maatregelen om elk levensgevaar te mijden of aan voedsel te komen.

"Vliegen de zwaluwen hoog dan is het weer schoon en droog, vliegen ze laag, regen voor vandaag." Een heel betrouwbare weerspreuk, die goed verklaarbaar is. Bij mooi weer zijn er opwaartse bewegingen in de lucht (thermiek) die de insecten mee omhoog nemen. De zwaluwen moeten het dan ook hoger op zoeken om aan voedsel te komen. Bij somber en nat weer blijven de insecten lager en vliegen de zwaluwen ook lager.

Als kippen, koeien of schapen niet gaan schuilen voor de regen blijft het lang regenen. Zoeken ze meteen een schuilplaats dan duurt de bui meestal niet lang. Vissen komen bij mooi (warm, zonnig en windstil) weer naar boven omdat het zuurstofgehalte in het water onder de omstandigheden afneemt. Veel dieren tonen een specifiek gedrag afhankelijk van weer en wind.

Op basis daarvan bestaat er een biologische windschaal, die het gedrag van dieren beschrijft bij de windkracht volgens de schaal van Beaufort. Bij een zwakke wind (kracht 1 of 2) vliegen de bladluizen en zweven jonge spinnen aan herfstdraden. Bij windkracht 3 verplaatsen spinnen, luizen en sprinkhanen zich niet meer en bij 4 Beaufort blijven ook de kevers aan de grond. Windkracht 5 is voor alle vliegen teveel, behalve voor horzels. De nachtelijke vogeltrek stopt dan ook.

Bij windkracht 6 stoppen de nachtvinders en bijen en wagen zich nog maar weinig vogels in de lucht. Windkracht 7 is aanleiding voor kleine vogels om een schuilplaats te zoeken en bij kracht 8 zijn er nauwelijks nog vogels in de lucht. Als het stormt (kracht 9) zien we alleen nog zwaluwen of eenden vliegen en in een zware storm (kracht 10) blijven alle vogels aan de grond.

Tabel 1.

Gecontroleerde terreinen in 2002

Naam gebied	aantal kasten	controleur	Oppervlakte
Beek de	29	E. Schüssler (geen gegevens)	14 ha
Bikbergen I	36	M. Doornveld	13 ha
Bikbergen II	75	R.E. Beskers	37 ha
Boekesteijn	48	L. en J. Hartog	60 ha
Crailo	18	E.F. Weel	50 ha
Dassenbos A27	25	J. Terlouw	20 ha
Domein het	13	F. Langenkamp	2 ha
Drakenburgh		H. Sevink / H. de Rooij	
Eikenrode	20	C. de Rooij	
Flevoorama	56	R.E. Beskers	13 ha
Fransche Kamp de	40	F. Beffers	50 ha
Hilversums wasmeer	19	J. Terlouw	
Heidebloem	28	A.C. Driessen	
Horneboeg	19	G. Mijnhout	25 ha
Julianaoord	24	E. Slabbekoorn	
Korp van Oudheusden	71	C. de Rooij	35 ha
Laarder wasmeer	52	E. van Oort	
Lieberg de	12	A.C. Driessen (geen gegevens)	2 ha
Nieuwenoord		R. Kole (geen gegevens)	
St. Michaël	65	R.E. Beskers	13 ha
Oud Bussem	65	R.E. Beskers	9 ha
PWN Bussum	30	V. van den Brink	8 ha
PWN Laren	54	D.A. Jonkers	
Smithuyserbos N	31	J. Terlouw	40 ha
Snip de	28	S. Ketelaar	10 ha
Spanderswoud	22	A. van Uchelen/ H. Sterk	35 ha
Sypesteyn	37	C. de Rooij	
Zuiderhof de	33	R.E. Beskers	5 ha
Totaal	950		

Tabel 2

Nestkasttypen per gebied 2002

		Witte Kwikstaar	Roodborst	Koolmees	Pimpelmees	Zwarte mees	Roodstaart	Vliegenvanger	Boomkruiper	Boomklever	Ringmus	Spreuww	Specht	Bosuil	Holenduff	Torenvalk	Driehoekkast	Vleermuis
	Totaal	29	25	30	16	5	2	2	2	2	2	2	1	1	3		4	
Beek de		35						1										
Bikbergen I		75		30	16	5	2	10	8	1	1	2		1				
Bikbergen II		48		15	5	11	3	4				3			3		4	
Boekesteyn		18		18														
Crallo		25		25														
Dassenbos A27		10		8	1								1					
Domein het		20		13		2	4							1				
Eikenrode		56	2	14	4	6	4	5	4			1	1					
Fleavorama		40		40														
Fransche Kamp de		19		16		1		2										
Hilversums wasmeer		28		24	2		1	1										
Heidebloem		19		2	5	1	4	3	1					2	1			
Hoerneboeg		24		18	4			1						1				
Julianaoord		71		28	22	9	7	2	2			2		1				
Korp van Oudheusden		52		33	7	2	2	2	2			1	3	2				1
Laarder wasmeer		65		1	24	5	7	6	4	15		1	1		2			
St. Michael		65		18	14	5	7	3	5	3	3	5	1		1			
Oud Bussem		30		27				1						1		1		
PWN Bussum		54		51				1						2				
PWN Laren		31		22		2		2					2	1	1			1
Smithuijserbos N		28		26	1		1											
Snip de		22		15	5										2			
Spanderswoud		37		20	1	5	2	3				5		1				
Sypesteyn		33		6	7	2	4	4	3	3	2	1		1				
Zuiderhof de		935	1	2	500	135	65	45	39	50	33	20	8	14	10	1	4	2
Totaal																		

Tabel 3

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Koolmees	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Beek de	7		7	15.04	62	60	60			
Bikbergen I	15	2	17	07.04	107	84	79	13	11	9
Bikbergen II	8	1	9	10.04	67	64	63	6	5	5
Boekesteyn	14		14	14.04	103	89	76			
Craïlo	6	2	8	08.04	51	51	40	11	0	0
Dassenbos A27	13	1	14	12.04	103	92	77	8	8	4
Eikenrode	3		3	08.04	20	15	14			
Fleorama	9	1	10	13.04	73	70	45	1	0	0
Fransche Kamp de	25	3	28	09.04	208	196	192	15	12	12
Hilversums wasmeer	7	1	8	16.04	57	50	49	5	0	0
Heidebloem	15	1	16		91	71	70	5	5	5
Hoorneboeg	6		6	11.04	47	14	13			
Julianaoord	7		7	15.04	52	48	47			
Korp van Oudheusden	21	6	27	08.04	184	160	160	45	38	38
Laarder wasmeer	28	6	34	24.04	236	215	193	32	22	22
St. Michael	9	1	10	10.04	81	74	63	9	8	8
Oud Bussem	20	1	21	14.04	166	149	143	6	5	5
PWN Bussum	13		13	21.04	98	75	75			
PWN Laren	23		23	09.04	210	166	161			
Smithuijserbos	8	1	9		53	47	37			
Snip de	12		12	10.04	92	84	84			
Spanderswoud	6		6	19.04	37	27	24			
Sypesteyn	7	2	9	16.04	49	33	33	4	0	0
Zuiderhof de	6		6	09.04	50	47	41			
Totaal	288	29	317	07.04	2297	1981	1839	160	114	108

Tabel 4

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Zwarte Mees	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen I	2	2	4	31.03	15	14	13	15	13	13
Bikbergen II	4	2	6	07.04	31	29	26	14	12	12
Craïlo	2	2	4	04.04	15	15	15	12	6	6
Hilversums wasmeer		1	1	29.04				8	7	7
PWN Laren	2	1	3	08.04	18	18	18	8	8	8
Smithuijserbos	2	2	4	31.03	20	11	11	18	18	17
Totaal	12	10	22	31.03	99	87	83	75	64	63

Tabel 5

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Spreeuw	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Heidebloem	1		1		5	5	5			
Korp van Oudheusden	3		3	15.04	15	14	14			
Sypesteyn	4		4	12.04	22	20	19			
Totaal	8		8	12.04	42	39	38			

Tabel 6

Totalen van de broedgegevens per soort per controlegebied

Pimpelmees	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Beek de	7		7	15.04	60	58	58			
Bikbergen I	6		6	07.04	43	17	14			
Bikbergen II	16		16	06.04	167	145	140			
Boekesteyn	14		14	08.04	103	89	69			
Crailo	6		6	09.04	56	56	56			
Dassenbos A27	3		3	09.04	30	28	27			
Domein het	3		3	20.04	21	21	21			
Eikenrode	8		8	06.04	90	85	85			
Fleorama	14		14	07.04	134	120	90			
Fransche Kamp de	8		8	05.04	78	72	72			
Hilversums wasmeer	6	1	7	09.04	35	27	27	2	0	0
Heidebloem	6		6		45	38	37			
Horneboeg	6		6	07.04	58	53	43			
Julianoord	6		6	12.04	54	49	49			
Korp van Oudheusden	19		19	06.04	196	178	178			
Laarder wasmeer	4	1	5	22.04	23	23	22	11	9	5
St. Michael	14	1	15	03.04	154	143	139	7	7	7
Oud Bussem	13		13	05.04	133	116	93			
PWN Bussum	7		7	07.04	73	59	51			
PWN Laren	9		9	08.04	121	106	95			
Smithujserbos	4		4		37	33	32			
Snip de	10		10	09.04	94	87	80			
Spanderswoud	5		5	14.04	31	28	25			
Sypesteyn	5		5	07.04	53	52	52			
Zuiderhof de	6		6	06.04	57	44	42			
Totaal	205	3	208	03.04	1946	1727	1597	20	16	12

Tabel 7

Totalen van de broedgegevens per soort per controlegebied

Glanskopmees	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen II	2		2	03.04	18	18	18			
Boekesteijn	1		1	12.04	8	8	8			
Fleorama	1		1	07.04	8	8	8			
Franse Kamp de	1		1	15.04	10	10	10			
Korp van Oudheusden	1		1	11.04	8	8	8			
Oud Bussem	2		2	03.04	15	15	15			
Zuiderhof de	1		1	17.04	8	7	7			
Totaal	9		9	03.04	75	74	74			

Tabel 8

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Boomklever	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Beek de	1		1	15.05	4	4	4			
Bikbergen I	1		1	07.04	9	7	7			
Bikbergen II	3		3	06.04	24	23	23			
Eikenrode	2		2	03.04	17	14	14			
Flevorama	1		1	04.04	7	7	7			
Heidebloem	5		5		35	35	35			
Horneboeg	1		1		11	11	9			
Julianaord	1		1	18.04	6	6	6			
Korp. Van Oudheusden	4		4	06.04	23	22	22			
St. Michael	7		7	03.04	43	42	19			
Oud Bussum	3		3	03.04	24	22	16			
PWN Bussum	2		2	21.04	14	13	13			
PWN Laren	1		1	07.04	9	9	9			
Snip de	1		1	05.04	9	9	9			
Sypesteyn	1		1	11.04	8	8	8			
Zuiderhof de	1		1	03.04	7	0	0			
Totaal	35		35	03.04	250	232	201			

Tabel 9

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Bonte Vliegenvanger	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Bikbergen I	2		2	07.05	12	12	12			
Boekesteijn	1		1	07.05	6	6	6			
Dassenbos	6		6	29.04	39	36	36			
Fransche Kamp de	1		1	07.05	6	5	5			
Hilversums wasmeer	7		7	02.05	34	31	29			
Korp van Oudheusden	5		5	29.04	32	19	19			
Laarder wasmeer	1		1		7	7	7			
Smithuyserbos N	5		5		21	16	15			
Totaal	28		28	29.04	157	132	129			

Tabel 10

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Grote Bonte Specht	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Domein het	1		1	25.04	1	0	0			
Totaal	1		1	25.04	1	0	0			

Tabel 11

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

Ringmus	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Sypesteyn		1	1	11.07				1	0	0
Totaal		1	1	11.07				1	0	0

Tabel 12

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Holenduif</i>	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Boekesteyn	2	1	3	06.05	4	0	0	2	2	2
Horneboeg	1		1		2	2	2			
Julianaord	1		1		2	2	2			
St. Michael	1	1	2	10.04	2	0	0	2	2	1
Oud Bussem	1		1	02.04	2	2	2			
PWN Laren	1		1		2	2	2			
Spanderswoud	2	1	3	01.04	4	4	4	2	2	2
Totaal	9	3	12	01.04	18	12	12	6	6	5

Tabel 13

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Roodborst</i>	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Boekesteyn		1	1	20.06				4	4	4
Eikenrode		1	1	26.05				3	0	0
Fleorama	1	1	2	21.04	6	0	0	2	0	0
Oud Bussem		1	1	06.06				6	6	6
Totaal	1	4	5	21.04	6	0	0	15	10	10

Tabel 14

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Grauwe Vliegenvanger</i>	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Fleorama	1		1	22.05	4	4	4			
Zuiderhof de	1	2	3	25.05	5	5	5	6	0	0
Totaal	2	2	4	22.05	9	9	9	6	0	0

Tabel 15

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Gekraagde Roodstaart</i>	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Laarder Wasmeer	2	1	3	27.04	5	5	5	5	0	0
Totaal	2	1	3	27.04	5	5	5	5	0	0

Tabel 16

Totalen van de broedgegevens *per soort* per controlegebied

<i>Winterkoning</i>	2002		totaal	datum 1e ei	1e broedsel			2e broedsel		
	1e broedsel	2e broedsel			ei	juv	uit	ei	juv	uit
Fleorama		1	1	28.05				6	6	6
Domein het	1		1	03.05	4	4	4			
Totaal	1	1	2	03.05	4	4	4	6	6	6

Tabel 17

Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per soort van het eerste broedsel

		%
Koolmees	288	6.39
Pimpelmees	205	7.79
Zwarte Mees	12	6.83
Glanskopmees	9	8.22
Boomklever	35	5.74
Bonte Vliegenvanger	29	4.44
Grauwe Vliegenvanger	2	4.50
Winterkoning	1	4.00
Holenduif	9	1.33
Roodborst	1	0
Grote Bonte Specht	1	0
Gekraagde Roodstaart	2	2.50
Spreeuw	8	4.75

Ringgegevens 2002

Laarder wasmeer	24.05	5x Bonte Vliegenvanger
	11.06	2x Gekraagde Roodstaart
Heidebloem	18.05	35 x Boomklever en 5x Spreeuw
PWN Bussum	20.05	6x Boomklever

Dode adulte vogels in nestkasten

Bikbergen I	04.04	1 x Pimpelmees
Oud Bussem	28.12.01	1x Boomklever
St. Michael	11.06	1x Pimpelmees
Flevorama	09.04	1 x Pimpelmees op beginnend nest
Sypesteyn	17.04	1 x Boomklever
Laarder wasmeer	24-apr	1x adulte Koolmees op 8 dode jongen en 1 ei

Aangetroffen insecten in nestkasten

Sypesteyn		oorwormen
Flevorama		oorwormen, pissebedden, spinnen, vlooien en veel nachtuiltjes
Laarder wasmeer	22 juni	1 spinnendoder
Oud Bussem		oorwormen, pissebedden, spinnen, vlooien en nachtuiltjes
Boekesteijn	3 april 3 juni	1 Hommel en 1 spin in web 1 wespennest (broedsel Pimpelmees verstoord)
Bikbergen I		pissebedden, oorwormen en nachtvlinders
Bikbergen II	11 april	1 Hommel, oorwormen, pissebedden, spinnen, vlooien, mieren
De Fransche Kamp	22 maart	1 reuzen Houtwesp plm 4 cm
St. Michael	1 april 30 april 20 mei 2 juni	zwarte bosmieren 1 reuzen Houtwesp plm 4 cm, gele kop en iets rood idem idem
De Zuiderhof	3 juni	1 Hommel, pissebedden en oorwormen
PWN Laren	29 maart 17 april 24 mei	tientallen pissebedden 1 boomhommel 1 slak, 1 wespennest en 1 spin spec. en rode bosmieren
Julianaoord		spinnen, pissebedden, rode- en zwarte bosmieren, nachtvlinder.

Avondcontroles

Oud Bussem	20 november	10x Koolmees, 7x Pimpelmees en 7x Boomklever
St. Michael	2 december	4x Koolmees, 3x Pimpelmees en 15x Boomklever
Bikbergen II	29 december	10x Koolmees, 14x Pimpelmees en 4 x Boomklever
Flevorama	2 januari	8x Koolmees, 11x Pimpelmees, 2x Boomklever en 1x Grote Bonte Specht ♂

Aangetroffen zoogdieren in nestkasten.

Fleorama.	2 januari	2 dwergvleermuizen	(avondcontrole)
	23 april	1 Dwergvleermuis	
	7 mei	2 dwergvleermuizen	
	14 mei	1 Dwergvleermuis	
	3 juni	1 Dwergvleermuis	
	15 juni	2 dwergvleermuizen	
St. Michael	2 december	1 Rosse Vleermuis	(avondcontrole)
	15 april	1 eekhoornnest met 4 pulli	
Boekesteijn	3 april	1 dode Eekhoorn	
Oud Bussem	20 november	3 Rosse vleermuizen	(avondcontrole)
	15 mei	1 Dwergvleermuis	
Eikenrode		2 Rosse vleermuizen	
Bikbergen I	19 april	2 Rosse vleermuizen	
	19 april	1 Eekhoorn	
	18 mei	1 <u>dode</u> Ruige Dwergvleermuis	
	18 augustus	13 Ruige dwergvleermuizen	
Bikbergen II	29 december	2 dwergvleermuizen	(avondcontrole)
	4 april	3 dwergvleermuizen	
	11 april	3 dwergvleermuizen	
	19 april	3 dwergvleermuizen	
	25 april	3 dwergvleermuizen	
	3 mei	3 dwergvleermuizen	
	10 mei	11 dwergvleermuizen	
	16 mei	5 dwergvleermuizen	
	27 mei	5 dwergvleermuizen	
	6 juni	5 dwergvleermuizen	
	27 juni	1 Dwergvleermuis	
16 juli	1 Dwergvleermuis		
De Fransche Kamp	9 april	1 vleermuis	
De Zuiderhof	23 mei	1 Dwergvleermuis	

PIMPELMEESVROUW LEERT WANNEER EIERN TE LEGGEN

HETEREN (Gld.) - Pimpelmezen kunnen leren van hun broedervaringen. De timing van het leggen van hun eieren stemmen ze af op hun ervaring met het voedselaanbod in het voorafgaande jaar. Morgen, vrijdag 5 april, verschijnen de onderzoeksresultaten van drie biologen van het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek (NIOO-KNAW) in Science.

Cruciaal voor de overleving van pimpelmeeskuikens is het samenvallen van het uitkomen van de eieren en de piek in het voedselaanbod (rupsen). Als SIGNALEN kunnen de vogels bijvoorbeeld gebruik maken van temperatuur, daglengte of de aanwezigheid van voedsel op het moment dat de eieren in aanleg zijn. Dr. Fabrizio Grieco, prof.dr. Arie van Noordwijk en dr. Marcel Visser van het NIOO-KNAW onderzochten of ook ervaringen uit eerdere jaren een rol spelen. De synchronisatie tussen het uitkomen van de eieren en het voedselaanbod van de broedpoging in het voorgaande jaar blijkt het leggedrag ook te beïnvloeden.

De onderzoekers gaven een deel van de pimpelmezen op Nationaal Park De Hoge Veluwe EXTRA VOEDSEL (insectenlarven) op het moment dat er kuikens waren. De vogels ervoeren op die manier een perfect samenvallend voedselaanbod en voedselvraag door hun jongen. De verwachting was dat deze mezenvrouwtjes in het volgende jaar op hetzelfde moment eieren leggen: de jongen hadden immers ruim te eten. (In de praktijk legden ze net ietsje later, omdat oudere kuikens meer bijgevoerd kregen en de moeders dit waarschijnlijk als late voedselpiek zagen). De controlegroep daarentegen kreeg geen extra voedsel voor de kuikens. Omdat de pimpelmezen te laat broedden om optimaal gebruik te maken van het voedselaanbod, ervoeren deze dieren dat ze 'te laat' waren. In het volgende jaar legden deze moeders dan ook eerder: ze leerden hun legdatum aan te passen.

"De vogels leren niet de verschillen tussen jaren in het algemeen, maar ze leren de timing van de rupsenpiek op hun eigen stekje kennen," benadrukt Fabrizio Grieco. Pimpelmezen broeden op uiteenlopende plekken, waardoor de voedselpiek daar flink eerder of later kan vallen in hetzelfde jaar. Op De Hoge Veluwe is dat al BINNEN EEN PAAR HONDERD METER afstand het geval. Eenmaal gekozen voor een bepaalde plek, dan blijft een mees daar zijn hele leven broeden. 'Het leren' moet in zo'n geval zijn vruchten afwerpen: meer jongen dus.

In de derde week van april beginnen de pimpelmezen gemiddeld met eieren leggen. Dat is al meer dan een week eerder dan in de jaren 1970. Kunnen pimpelmezen SNEL GENOEG LEREN om de klimaatsveranderingen, het gemiddeld steeds vroegere voorjaar, bij te houden? Grieco: "Door het leren kunnen pimpelmezen hun eieren goed timen, maar dat wil niet zeggen dat klimaatsveranderingen geen problemen opleveren. De temperatuurstijging kan wel zó snel gaan, dat er niet genoeg tijd is om vroegleggende vogels te selecteren."

Het NIOO-KNAW is het onderzoeksinstituut voor ecologie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Het bestaat uit drie centra: voor ecologie van kust en zee, van het zoete water en van het land. Op het NIOO-Centrum voor Terrestrische Oecologie in Heteren richten de onderzoekers zich op het leven op het land.

Bijzonderheden

Bikbergen I

In het gebied kraakt een Bonte Vliegenvanger de kast die bezet was door een Pimpelmees. Het legsel met 10 eieren ging verloren. Op 26 juni werd een legsel van 17 eieren koolmees en pimpelmeeseieren aangetroffen.

Bikbergen II

In de herfst raakten 2 kasten beschadigd. Op het hout waren krabsporen zichtbaar. Het is niet duidelijk welk dier dit gedaan heeft. Gedacht wordt aan Boommarter (is nog in onderzoek)

Heidebloem

Een koolmeesbroedsel met pimpelmeesei. Alle vogels vlogen uit.

Flevorama en Zuiderhof

Veel broedsels werden verstoord op het moment dat de jongen op uitvliegen stonden. Dit was 7 keer het geval. Slachtoffer werden Koolmees, Pimpelmees en Boomklever. Ook hier werd een kast beschadigd en werden daarop krabsporen aangetroffen. De kast werd opengereten tot een gleuf van 15 cm bij 2,5 cm (lxb). De jonge pimpelmeesjes verdwenen uit de kast, terwijl 1 jong klem in de gleuf zat.

Plunderingen en vernielingen.

Korporaal van Oudheusdenkazerne

Op 18 april bleek een boom waaraan een nestkast hing te zijn verdwenen.

Heidebloem.

Door menselijk toedoen raakten 2 kasten beschadigd (van boom geslagen)

De Snip

Het broedsel van een Pimpelmees werd door een specht verstoord

PWN Bussum

Nestkast vernield door mensen.

De Beek.

Twee kasten werden door mensen vernield, een door een specht

Boekesteijn

Maar liefst 12 nestkasten moeten worden vervangen als gevolg van diefstal en ouderdom

St. Michael

Een Eekhoorn verstoort 6 broedsels van Boomklever en Koolmes.

Dankwoord

Een ieder, die op een of andere wijze een bijdrage heeft geleverd aan het nestkastonderzoek van de Vogelwerkgroep Het Gooi en omstreken wordt daarvoor hartelijk bedankt.

Dit geldt in de eerste plaats de controleurs, die in de controles weer de nodige uurtjes hebben moeten stoppen. Zij staan vermeld in tabel 1.

Verder gaat dank uit naar Ronald Beskers voor het uitwerken van de veldgegevens en naar Roel Huizenga en Ab Grobbe voor het voorbereidende werk dat zij hebben gedaan in verband met het vervaardigen van nieuwe nestkasten. En naar de leden van de vogelwerkgroep die hun steentje hebben bijgedragen tijdens de jaarlijkse nestkast-timmerochtend.

De terreinbeheerders en -eigenaren voor het verlenen van hun toestemming.

Huizen, maart 2003

A.C. Driessen
Slangekruid 4
1273 VM Huizen.

